

Developing a Framework in line with the Pathology of Management of Sustainable Development of Tourism in Iran

Sahar Maleki Vareki¹, Abolhassan Faghihi^{2*}, Gholamreza Memarzadeh Tehran³

1. Ph.D. Candidate, Department of Government Management, Science and Research Unit, Islamic Azad University, Tehran, Iran.
2. Professor, Public Management Department, Science and Research Unit, Islamic Azad University, Tehran, Iran.
3. Associate Prof., Public Management Department, Science and Research Unit, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

OPEN ACCESS

Article type: Research Article

*Correspondence: Abolhassan Faghihi
faghihiabolhassan@gmail.com

Received: October 14, 2023

Accepted: January 8, 2024

Published: Winter 2024

Citation: Maleki Vareki, S., Faghihi, A., Memarzadeh Tehran, Gh. (2024). Developing a Framework in line with the Pathology of Management of Sustainable Development of Tourism in Iran. *Journal of Management and Sustainable Development Studies*, 3(4), 221-237.

Publisher's Note: MSDS stays neutral with regard to jurisdictional claims in published material and institutional affiliations.

Copyright: © 2024 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Abstract: The purpose of this research is to analyze the management of sustainable tourism development and to provide a framework for this issue, which has been carried out in a descriptive, survey, and applied manner. For this purpose, first, by reviewing the research literature and the background of the research, the theoretical framework of the research was formulated. Based on this framework, the research conceptual model was presented, and the research hypotheses were formulated. To test the hypotheses of the research, the statistical population including the managers and experts of the central headquarters of the Ministry of Tourism was considered to be more than 90 people and instead of sampling, the entire count was done. In the following, the questionnaires whose validity and reliability were confirmed were distributed among 90 people. Due to the non-normality of the data distribution, the partial least squares method and Smart PLS 3 software were used for statistical analysis. Based on the significant values related to the hypotheses, all were confirmed. The impact of social damage on creating an obstacle to the sustainable development of tourism is equal to 0.568, the impact of economic damage on creating an obstacle to the sustainable development of tourism is equal to 0.722, the impact of institutional damage on creating an obstacle to the sustainable development of tourism is equal to 0.587 and the impact of Environmental damage on creating obstacles in the sustainable development of tourism is equal to 0.805.

Keywords: Pathology, Obstacles to the Sustainable Development of Tourism, Sustainable Tourism.

Extended Abstract

Introduction

The rapid growth of tourism in the world and its benefits have attracted the special attention of governments and planners and have led to the formation of new policies in this field. The advanced countries of the

world have realized the importance of tourism before other countries and have made extensive plans for its comprehensive growth. Tourism can become the most important economic resource in many developing countries that do not have many economic resources (Edgell Sr, 2019). For this reason, most developing countries have started various plans in the field of tourism development. Tourism can have many positive and negative effects from different dimensions. Its positive effects include creating employment, increasing investment opportunities, improving the quality of life, cultural growth, strengthening values and traditions, developing infrastructure, protecting historical and ecological sites, and developing skills. Planning and the like (Ahmadi & Khodami, 2016).

Most of the studies that have been conducted so far have investigated tourism management at the country level and have focused on identifying the damage and factors affecting it. Therefore, it is important to carry out research in the field of identifying and investigating the damage to the path of sustainable development of tourism in the country. Therefore, the basic question that is tried to be answered in this research is as follows: What is the pathology of the sustainable development factors of tourism and the policymaking factors in the sustainable development sector? How can tourism contribute to the sustainable development of tourism at the macro level?

Theoretical framework

Tourist is a French word that is derived from the root of the tour and means to turn, walk, pass, fill, and go around, and for the first time, the term tourist became popular among the French. At the beginning of the 19th century in France, it was common for nobles and aristocrats to travel to learn and gain necessary life experiences, and they called these young people tourists. In culture, the field of tourism is related to trips that are made for recreational purposes. Based on the recent definition of the World Tourism Organization, the United Nations Conference on Trade and Development has provided the following definition for international tourists: A person who travels between two or more countries, so that he is away from his permanent residence for more than one day and less than one year, for leisure, business or other purposes (Rezanezhad et al., 2015). As a mass phenomenon, tourism is considered the largest social mobility in the geographical area of the world, tourism is one of the developed industries of the second half of the 20th century and is often considered as a key to economic growth in developed countries. Tourism, as an activity that in today's world has demonstrated the ability to influence the balanced and wise development process in the whole world, is of interest to a wide range of policymakers and planners of political systems and executive managers in different countries (Amani et al., 2018). Sustainable tourism meets the needs of current tourists and host communities by protecting and promoting future opportunities (Hippmann, 2019). To achieve the sustainable development of tourism, the experts proposed five key elements, which include: 1) protection and maintenance of the current resources for future generations. 2) maintaining the original reproduction of resources. 3) Maintaining biological and climatic diversity and avoiding irreversible changes. 4) Ensuring justice and equality between generations. 5) maintaining and supporting the cultural and historical heritage of the environment, region, or country (Basu, 2017). In the field of sustainable tourism management, some of the factors that can be considered as damage and obstacles in this field are as follows (Khorasanizadeh & Omidy, 2011): 1) Structural barriers. 2) Policy obstacles. 3) Economic obstacles.

Methodology

This research is applied in terms of purpose and descriptive survey and correlational in terms of data collection method. The statistical population of this research is the managers and experts of the headquarters of the Ministry of Tourism in Tehran, whose number is more than 90 people. Data collection tool and its validity and reliability: The tool used was a questionnaire that was adapted from authentic articles and then consulted with 5 experts and after making corrections, it was localized and distributed among the statistical sample. In the following, the average variance extracted index (AVE) is used for the convergent validity index and the combined reliability index (CR) is used to check the reliability, which is mentioned. To analyze the data and perform the hypothesis test, it must first be determined whether the data distribution is normal or not for this purpose, the Kolmogorov-Smirnov test was used considering that the significance levels for all variables were less than 0.05. Therefore, the data distribution is not normal, and partial least squares method should be used in structural equation modeling to test the hypotheses. The relevant software is Smart PLS version 3. CV index was used to measure the quality of the sampling model and Q² index was used to measure the quality of the structural model.

Discussion and Results

To analyze the data and perform the hypothesis test, it must first be determined whether the data distribution is normal or not. For this purpose, the Kolmogorov-Smirnov test was used, and considering that the significance levels for all variables were less than 0.05, therefore, the distribution of the data is not normal, and the partial least squares method should be used to test the hypotheses. Structural equation modeling is the relevant software, Smart PLS version 3. Considering that the model's fit indices are all within reasonable limits, also the average value of the extracted variance is greater than 0.5 and the composite reliability is greater than 0.7, which are again within the appropriate limits. Also, the fit of the model is very good, because all the indicators are in the right range and the RMSEA is within the recommended range (Kline, 2015). To measure the quality of the sampling model, the CV index was used and to measure the quality of the structural model, the Q² index was used. Considering that CV values are all positive, the quality of the measurement model is confirmed, and considering that the Q² index exceeds 0.35, the quality of the structural model is also confirmed.

Conclusion

The development of the tourism industry is of great importance, especially for developing countries that are facing problems such as high unemployment, limited foreign exchange resources, and a single-product economy. Iran's economy is also heavily dependent on oil export revenues, and its macroeconomic variables undergo severe fluctuations over time following the global oil price. The success and sustainable growth of tourism depend on the proper and coordinated performance of many elements and factors that are closely related to each other. To achieve the sustainable development of tourism, it is necessary to mention the removal of damages and obstacles that are effective in the form of four social, economic, environmental, and institutional dimensions. Paying attention to these factors and solving them can lead to the sustainable development of tourism.

مطالعات مدیریت و توسعه پایدار

سال سوم، شماره چهارم، زمستان ۱۴۰۲ - صفحه ۲۳۷-۲۲۱

Homepage: <https://sanad.iau.ir/Journal/msds>

تدوین چارچوبی در راستای آسیب‌شناسی مدیریت توسعه پایدار گردشگری در ایران

سحر ملکی ورکی^۱، ابوالحسن فقیهی^{۲*}، غلامرضا معمارزاده طهران^۳

۱. دانشجوی دکتری، گروه مدیریت دولتی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

۲. استاد، گروه مدیریت دولتی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

۳. دانشیار، گروه مدیریت دولتی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

چکیده: هدف این پژوهش، آسیب‌شناسی مدیریت توسعه پایدار گردشگری و ارائه چارچوبی برای این موضوع بوده که به صورت توصیفی پیمایشی و کاربردی انجام شده است. به این منظور، در ابتدا با بررسی ادبیات تحقیق و پیشینه پژوهش، چارچوب نظری تحقیق تدوین گردید. بر اساس این چارچوب، مدل مفهومی پژوهش ارائه و فرضیات تحقیق نیز تدوین شدند. به منظور آزمون فرضیات تحقیق، جامعه آماری شامل مدیران و کارشناسان ستاد مرکزی وزارت گردشگری، در نظر گرفته شدند که بالغ بر ۹۰ نفر بوده‌اند و به‌جای نمونه‌گیری، تمام شماری انجام شده است. در ادامه، پرسشنامه‌هایی که روایی و پایایی آنها تأیید شد، بین ۹۰ نفر توزیع شده و با توجه به عدم نرمال بودن توزیع داده‌ها، از روش حداقل مربعات جزئی و نرم‌افزار اسمارت پی ال اس ۳ برای تحلیل‌های آماری استفاده شد. بر اساس مقادیر معنی‌داری مربوط به فرضیات، همگی تأیید شدند. میزان تأثیر آسیب اجتماعی در ایجاد مانع توسعه پایدار گردشگری برابر با ۰/۵۶۸، میزان تأثیر آسیب اقتصادی در ایجاد مانع توسعه پایدار گردشگری برابر ۰/۷۲۲، میزان تأثیر آسیب نهادی بر ایجاد مانع در توسعه پایدار گردشگری برابر با ۰/۵۸۷ و میزان تأثیر آسیب زیست محیطی بر ایجاد مانع در توسعه پایدار گردشگری برابر با ۰/۸۰۵ می‌باشد.

واژگان کلیدی: آسیب‌شناسی، موانع توسعه پایدار گردشگری، گردشگری پایدار.

دسترسی آزاد

نوع مقاله: مقاله پژوهشی

*نویسنده مسئول: ابوالحسن فقیهی

faghihiabolhassan@gmail.com

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۷/۲۲

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۰/۱۸

تاریخ انتشار: زمستان ۱۴۰۲

استناد: ملکی ورکی، سحر، فقیهی، ابوالحسن، معمارزاده طهران، غلامرضا. (۱۴۰۲). تدوین چارچوبی در راستای آسیب‌شناسی مدیریت توسعه پایدار گردشگری در ایران. فصلنامه مطالعات مدیریت و توسعه پایدار، ۳(۴)، ۲۲۱-۲۳۷.

یادداشت ناشر: MSDS در خصوص ادعاهای قضایی در مطالب منتشر شده و وابستگی‌های سازمانی بی‌طرف می‌ماند.

© 2024 by the authors. کی‌رایت

Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

مقدمه

رشد شتابان گردشگری در جهان و منافع حاصل از آن، توجه ویژه دولت‌ها و برنامه‌ریزان را موجب گردیده و شکل‌گیری شیوه‌های جدید سیاست‌گذاری در این زمینه را به دنبال داشته است. کشورهای پیشرفته دنیا پیش از دیگر کشورها به اهمیت گردشگری پی‌برده و برنامه‌ریزی‌های گسترده‌ای برای رشد همه جانبه آن انجام

داده‌اند. گردشگری می‌تواند در بسیاری از کشورهای در حال توسعه که منابع اقتصادی چندانی ندارند، به مهم‌ترین منبع اقتصادی این کشورها تبدیل گردد (Edgell Sr, 2019). به همین سبب، اکثر کشورهای در حال توسعه، در زمینه توسعه گردشگری برنامه‌ریزی‌های مختلفی را شروع کرده‌اند. گردشگری از ابعاد مختلف می‌تواند آثار مثبت و منفی متعددی به دنبال داشته باشد. از جمله آثار مثبت آن می‌توان به ایجاد اشتغال، افزایش فرصت‌های سرمایه‌گذاری، بهبود کیفیت زندگی، رشد فرهنگی، تقویت ارزش‌ها و سنن، توسعه زیرساخت‌ها، حفاظت از سایت‌های تاریخی و اکولوژیکی، توسعه مهارت‌های برنامه‌ریزی و نظایر آن اشاره نمود (Ahmadi & Khodami, 2016). در کنار آثار یاد شده، گردشگری اگر به خوبی مدیریت و کنترل نشود، می‌تواند آثار منفی زیادی به همراه داشته باشد که از آن جمله می‌توان از انواع آلودگی‌ها، تهدید فرهنگ محلی، صدمات وارده بر محیط زیست، گسترش بیماری‌ها، شلوغی و مصرف‌گرایی اشاره نمود (Basu, 2017). ایران در حوزه گردشگری از ظرفیت فراوانی برخوردار است. به تصدیق سازمان یونسکو، از نظر وجود آثار تاریخی و فرهنگی، ایران در میان هشت کشور نخست جهان جای دارد و از منظر جاذبه‌های اکوتوریسمی و تنوع اقلیمی، جزو پنج کشور برتر دنیا است. طبیعت چهار فصل ایران، وجود دریا، کویر، چشمه‌های آب گرم، حیات وحش متنوع و انحصاری، جاذبه‌های گردشگری مذهبی و تمدن هفت هزار ساله، این قابلیت را به ایران بخشیده که در ردیف‌های نخست گردشگری قرار گیرد (Zahedian Nezhad & Safdel Dehmiyani, 2014). گردشگری در رشد و توسعه اقتصادی کشورها و به‌خصوص کشورهای در حال توسعه نقش و اهمیتی به‌سزا دارد. به گونه‌ای که گروهی بدان به منزله فعالیتی اقتصادی و در نتیجه یک صنعت می‌نگرند. اگر گردشگری محلی به نحوی مناسب برنامه‌ریزی و مدیریت شود، می‌تواند خالق یا محرک یک فرآیند توسعه در نواحی محلی و نیز پایداری جوامع محلی در کلیه زیرشاخه‌های اقتصادی، اجتماعی-فرهنگی و همچنین خود صنعت گردشگری باشد (Ghasemzadeh, 2018). علی‌رغم این موضوع، گردشگری محلی فعالیت بسیار پیچیده‌ای است که با بخش‌های دیگر جامعه و اقتصاد وجوه مشترکی دارد. در نتیجه، دارای آثار و پیامدهای مختلفی می‌باشد که باید در فرآیند برنامه‌ریزی تمامی جوانب آن مورد ملاحظه قرار بگیرد تا از عوامل منفی جلوگیری شود و تأثیرات مثبت عوامل اقتصادی، اجتماعی و محیطی آن افزایش پیدا کند (Zamanian et al., 2015). دستیابی به گردشگری پایدار فرآیندی است که باعث حداکثرسازی سود و حداقل‌سازی هزینه‌ها می‌شود. در واقع، گردشگری پایدار می‌تواند به طور همزمان باعث رضایت گردشگران شده و باعث درگیری بیشتر افراد جامعه در تصمیم‌گیری‌های مربوط به گردشگری در منطقه خودشان شود (Fahmasi, 2018). در واقع، نگرانی‌ها و نیازهای افراد محلی در توسعه یک منطقه گردشگری باید لحاظ شود که این مهم از طریق توانمندسازی ساکنین این مناطق برای دستیابی به منافع بلند مدت امکان‌پذیر می‌باشد. توانمندسازی ساکنین مناطق گردشگری، تنها از طریق درگیر کردن آنها در برنامه‌ریزی در جهت توسعه صنعت گردشگری در منطقه خودشان امکان‌پذیر است (Coccosis, 2020). در واقع، می‌توان گفت گردشگری پایدار این امکان را فراهم می‌کند تا این صنعت در بلند مدت امکان کسب سود و درآمد را داشته باشد. از همین رو، محققان توجه زیادی به مفهوم توسعه پایدار گردشگری دارند. عوامل مختلفی که گردشگری پایدار را تحت تأثیر خود قرار می‌دهد از جنبه نظری و عملی دارای اهمیت می‌باشد. این اهمیت از آنجا نشأت می‌گیرد

که شناسایی این عوامل و تمرکز و برنامه‌ریزی بر روی این عوامل می‌تواند باعث توسعه و گسترش گردشگری پایدار شود (Hejazi & Barzkar, 2018).

مهم‌ترین بخش در توسعه پایدار گردشگری، به‌خصوص در کشورهای در حال توسعه مانند ایران، در نظر گرفتن سیاست‌گذاری در سطح کلان می‌باشد. این سیاست‌گذاری‌ها به شدت نیازمند آسیب‌شناسی عوامل و موانعی است که در سر راه توسعه پایدار گردشگری وجود دارد. بر همین اساس، ماهیت عوامل اثرگذار بر توسعه پایدار گردشگری بر دو اصل اساسی قرار دارد که یکی محیط‌های طبیعی و دیگری عوامل انسانی و فرهنگی است (Moradi, 2018). از همین رو، پژوهش‌های مختلف بر روی این دو اصل متمرکز بوده است. اما توجه به عوامل فرهنگی و انسانی به‌خصوص بحث سیاست‌گذاری‌ها و آسیب‌شناسی عوامل توسعه پایدار گردشگری کمتر مورد توجه بوده است. لذا، در این پژوهش تلاش می‌شود تأثیر این عوامل بر روی توسعه پایدار گردشگری مورد توجه قرار گیرد. انجام این پژوهش در زمینه‌های مختلفی دارای اهمیت می‌باشد.

اکثر مطالعاتی که تاکنون انجام شده، به بررسی مدیریت گردشگری در سطح کشور پرداخته و به شناخت آسیب و عوامل مؤثر بر آن متمرکز شده‌اند. بنابراین، انجام پژوهش در زمینه شناسایی و بررسی آسیب‌های مسیر توسعه پایدار گردشگری در کشور دارای اهمیت می‌باشد. از همین رو، سؤال اساسی که در این پژوهش تلاش می‌شود به آن پاسخ داده شود به شرح زیر می‌باشد: آسیب‌شناسی عوامل توسعه پایدار گردشگری به چه صورت می‌باشد و عوامل سیاست‌گذاری در بخش توسعه پایدار گردشگری به چه صورت می‌تواند در سطح کلان به توسعه پایدار گردشگری کمک نماید؟

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

گردشگری^۱

گردشگر، واژه‌ای است فرانسوی از ریشه «تور» گرفته شده است و به معنای چرخش، پیمودن، طی کردن، سیر کردن و گردش نمودن است و اصطلاح توریست برای نخستین بار در میان فرانسویان متداول گشت. در ابتدای قرن نوزدهم در فرانسه معمول بود که نجیب زادگان و اشراف برای یادگیری و کسب تجربه‌های لازم زندگی، به مسافرت می‌رفتند که به این جوانان توریست می‌گفتند. در فرهنگ، حوزه گردشگری مربوط به مسافرت‌هایی است که برای مقاصد تفریحی انجام می‌شود. کنفرانس تجارت و توسعه سازمان ملل براساس تعریف اخیر سازمان جهانی گردشگری، تعریف زیر را برای گردشگران بین‌المللی ارائه داده است: فردی که بین دو یا چند کشور به سفر بپردازد، به طوری که از سکونت‌گاه دائم خود بیش از یک روز و کمتر از یک سال، به‌منظور فراغت، کسب و کار و یا دیگر اهداف دور باشد (Rezanezhad et al., 2015). گردشگری عبارت است از مجموعه کارهایی که یک فرد در سفر و در مکانی غیر از محیط عادی خود برای مدتی که کمتر از ۲۴ ساعت و بیشتر از یک سال نیست، انجام می‌دهد و هدف آن سرگرمی، تفریح، استراحت، ورزش،

^۱ Tourism

دیدار با اقوام و آشنایان، کسب و کار، مأموریت، شرکت در سمینار یا کنفرانس، درمان، مطالعه، تحقیق، فعالیت‌های مذهبی و فعالیت‌هایی از این قبیل است. گردشگری پدیده‌ای است که از گذشته‌های دور مورد توجه جوامع انسانی بوده و بر حسب نیازهای متفاوت اجتماعی و اقتصادی به پویایی خود ادامه داده است (Ghorbanlou, 2015). این صنعت در عصر حاضر، یکی از بزرگ‌ترین فعالیت‌های خدماتی دنیا می‌باشد و به‌عنوان یکی از منابع درآمد و ایجاد اشتغال در سطح ملی می‌تواند رهیافتی برای توسعه اقتصادی در قلمرو ملی باشد. برخی از اندیشمندان علوم اجتماعی، به‌ویژه جامعه‌شناسی توریسم، توسعه گردشگری و ورود گردشگران را عامل تغییر و از بین رفتن فرهنگ جوامع محلی می‌دانند و سایرین این توسعه را باعث احیای فرهنگ و موجب افزایش توجه به ارزش‌های نظری و اقتصادی، تجارب فرهنگی، همچون موسیقی، صنایع دستی، آداب و رسوم محلی و... می‌دانند (Mahmoudnejad & Nasiri, 2018). گردشگری بر بنیاد عامل اساسی سفر و جابه‌جایی قرار دارد. در نتیجه، دگرگونی‌های آن تابع تغییرات مختلفی از قبیل دگرگونی‌های ناشی از انگیزه سفر و وسیله حمل و نقل می‌باشد. سفر در سرشت انسان است. آدمی چنان آفریده شده و چنان هستی گرفته است که باید به سفر برود. انسان از دیرباز برای رهایی از تنهایی، سختی و نیز وابستگی‌های محلی و عادات و آداب و رسوم یکنواخت و مکرر زندگی خود به سفر می‌رفته. در میان انگیزه‌های مختلف سفر، نیاز روانی بیش از همه برانگیزاننده امواج توده‌های انسانی در امر مسافرت و جابه‌جایی است (Niknam,). توسعه گردشگری موجب رونق اقتصادی و کاهش فقر می‌شود. همچنین، تأثیر به‌سزایی در افزایش درآمد و کاهش بیکاری و در نتیجه بهبود کیفیت زندگی مردم و افزایش رفاه اجتماعی دارد. علاوه بر آن، گردشگری عاملی است برای گفتگوی بین فرهنگ‌ها و تمدن‌ها و از نظر سیاسی نیز، روابط بین ملل و دول را متعادل‌تر و نزدیک‌تر می‌سازد (Shafiei et al., 2018). گردشگری به‌عنوان یک پدیده انبوه، بزرگ‌ترین تحرک اجتماعی در پهنه جغرافیایی جهان به‌شمار می‌رود. گردشگری یکی از صنایع رشد یافته نیمه دوم قرن بیستم است و اغلب به‌مثابه کلیدی برای رشد اقتصادی، در کشورهای توسعه یافته است. گردشگری به‌عنوان فعالیتی که در دنیای امروزی توان اثرگذاری بر فرایند توسعه متوازن و خردورزانه را در همه دنیا به نمایش گذاشته، مورد توجه طیف وسیعی از سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان نظام‌های سیاسی و مدیران اجرایی در کشورهای مختلف است (Amani et al., 2018). برخی مطالعات از جمله نیکنام (۱۳۹۷) و نوعی و زند مقدم (۱۳۹۷) به بررسی برنامه‌ریزی شهری، بستر توسعه پایدار گردشگری شهری و عملکرد بازاریابی پرداختند (Niknam, 2018; Noei & Zand moghaddam, 2018). امروزه شهرها، بستر مناسبی برای هم‌افزایی و توسعه پدیده‌های اجتماعی نیرومند در قالب گردشگری شهری محسوب می‌شوند. در فرآیند توسعه گردشگری شهری، برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری نقش ارزنده داشته و طراحی شهری، فضاسازی و پایداری را تحت تأثیر قرار می‌دهند.

گردشگری پایدار^۱

گردشگری پایدار نیازهای گردشگران حاضر و جوامع میزبان را با محافظت و ارتقای فرصت‌های آیندگان برآورده می‌کند (Hippmann, 2019). از دهه ۹۰ به بعد اهداف، رویکردها و تعاریف جهانگردی مورد ارزیابی و تجدید نظر قرار گرفت و با متأثر شدن از رویکرد توسعه پایدار، ادبیات جدیدی به نام «گردشگری پایدار» وارد مباحث گردشگری شد. از این دهه به بعد بود که گردشگری تقریباً به صورت اجتماعی، تثبیت شده و به‌عنوان یکی از مؤثرترین و مهم‌ترین شاخص‌هایی که قدرت تعیین‌کنندگی زیادی در حیات اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و... کشورها دارد، مورد بحث قرار گرفت (Firouzemkan & Daneshpour, 2015). گردشگری سهمی بسیار تعیین‌کننده در اقتصاد جهانی دارا است. البته شایان ذکر است که علاوه بر تأثیرات اقتصادی، گردشگری بر روی فرهنگ، اجتماع و سیاست نیز اثرگذار است (Kapera, 2018). توسعه پایدار نیز شکل خاصی از توسعه گردشگری است که سیستم را قادر به حفظ بقا در سطح بالایی از کیفیت می‌سازد. توسعه پایدار به‌عنوان یکی از مهم‌ترین راهبردهای توسعه محسوب می‌شود. در این راهبرد ضرورت‌های مطرح شده به منظور جذب توریسم و افزایش درآمد، لزوم شناخت و استفاده‌های عملی از جاذبه‌های توریستی و اکوتوریستی مؤثر در گردشگری را ایجاد کرده است (Moinian Miandoab et al., 2012). گردشگری پایدار برای منع گردشگری طراحی نشده، بلکه برای مدیریت علائق سه گروه ذینفع شامل ساکنین، جوامع میزبان، گردشگران و متصدیان صنعت گردشگری و به‌دنبال ایجاد تعادل بین توسعه و محافظت و به‌طور کلی به دنبال یافتن بهترین شکل از توسعه گردشگری برای یک ناحیه با توجه به فرهنگ و محیط زیست آن است (Gohar & Cashman, 2016). همچنین، گردشگری پایدار نیازمند حمایت مناسب از منابع گردشگری منطقه‌ای و مزایای اقتصادی و صنایع است و باید تلاش کرد تا از توسعه مناسب محیط طبیعی و فرهنگ اجتماعی حمایت شود (Berggren & Bjornskov, 2011). صاحب‌نظران برای دستیابی به توسعه پایدار گردشگری پنج عنصر کلیدی را مطرح کردند که مشتمل است بر: (۱) حفاظت و نگهداری از اصل منابع کنونی برای نسل‌های آینده، (۲) برقرار نگاه‌داشتن زاینده‌گی اصل منابع، (۳) برقرار نگاه‌داشتن تنوع زیستی و اقلیمی و اجتناب از تغییرات غیرقابل بازگشت، (۴) تضمین عدالت و تساوی بین نسل‌ها، (۵) برقرار نگاه‌داشتن و حمایت از میراث فرهنگی و تاریخی محیط، منطقه یا کشور (Basu, 2017).

آسیب شناسی توسعه گردشگری^۲

در حوزه مدیریت پایدار گردشگری، برخی از عواملی که می‌توانند به‌عنوان آسیب و مانع در این حوزه تلقی شوند، به شرح زیر هستند (Khorasanizadeh & Omidy, 2011):

(۱) موانع ساختاری

- تغییر و جابجایی متناوب ساختارها و مراکز سیاست‌گذاری گردشگری.

¹ Sustainable Tourism

² Pathology of tourism development

- عدم شکل‌گیری یک سازمان یا نهاد متمرکز در سیاست‌گذاری و اداره گردشگری.
- تنوع مراکز تصمیم‌گیری و در نتیجه تداخل سیاست‌ها و تصمیمات.
- عدم تعامل سازنده و پیشبردی میان مراکز متعدد سیاست‌گذاری.

۲) موانع سیاست‌گذاری

- عدم برخورداری و تبعیت از یک الگوی جامع سیاست‌گذاری.
- عدم دستیابی به توافق و اجماع کلان در مقاصد و خواسته‌های گردشگری.
- ناکارآمدی و در مواردی خلاء برنامه‌ریزی‌های بلندمدت و دنباله‌دار.
- عدم وجود دیدگاه نظام‌مند و سیستماتیک.
- نبود تمرکز و همگرایی در تصمیمات.

۳) موانع اقتصادی

- توجه ویژه به درآمدهای نفتی.
- افزایش و ادامه روی به سوی رشد بهای نفت.
- ناکارآمدی زیرساخت‌های اقتصادی گردشگری.
- ناکارآمدی فعالیت‌های بالادستی گردشگری.
- عدم اختصاص اعتبارات ارزی و ریالی کافی.

در جدول ۱ به شناسایی آسیب‌ها و فرصت‌ها پرداخته شده است.

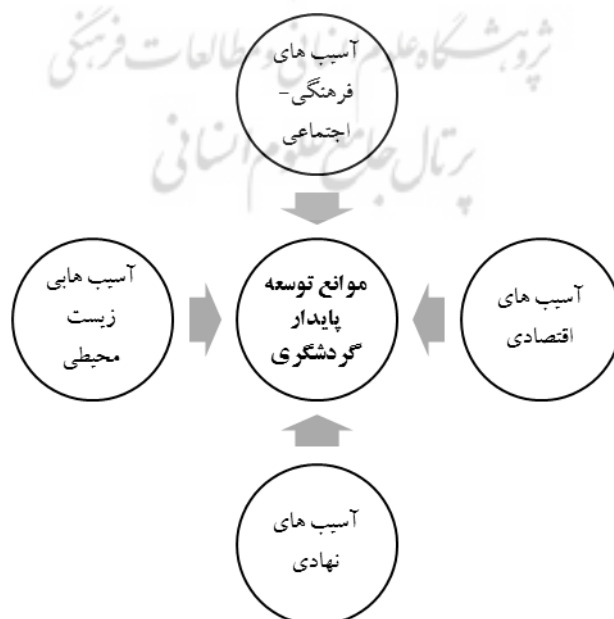
جدول ۱. آسیب‌ها و فرصت‌ها در توسعه صنعت گردشگری (Source:By author)

ردیف	نام پژوهشگر	نتایج
۱	Rezanezhad et al., 2015	موانع فرهنگی و تبلیغاتی (نگاه ارزشی مدیران به صنعت گردشگری و بیم از اثرات مخرب گردشگری بر فرهنگ‌های محلی، عدم شناخت سلايق و علايق گردشگران خارجي، عدم تبليغ مناسب در زمينه جاذبه‌های سیاحتی و گردشگری ایران و بازاریابی مؤثر، مشروط کننده‌های فرهنگی و مذهبی کشور)، موانع اجتماعی (پایین بودن سطح اطلاعات و آگاهی مردم در زمینه مسائل گردشگری، کمبود امکانات زیربنایی)، موانع آموزشی و تحقیقاتی و عدم توسعه منابع انسانی، موانع مدیریتی و سازمانی (مشکلات مدیریت دولتی، عدم توسعه و تمایل بخش خصوصی به سرمایه‌گذاری در صنعت گردشگری، وجود ساختارهای فراقانونی قدرت در مدیریت گردشگری).

ردیف	نام پژوهشگر	نتایج
۲	Ahmadi & Khodami, 2016	غفلت حکومت مرکزی از وجود اقوام هم آیین در کشورهای همسایه و رابطه آنها با یکدیگر، دخالت عوامل بیگانه و موقعیت مرزی اقوام.
۳	Ghorbanlou, 2015	گردشگرانی که وارد ایران می‌شوند، در ابتدای ورود احساس امنیت پایینی دارند. اما در هنگام خروج از کشور احساس امنیت بالاتری را گزارش می‌نمایند. همچنین، نبود امنیت یکی از اصلی‌ترین دلایل و موانع توسعه گردشگری است.
۴	Hatami et al., 2016	در ایران فرصت‌های گردشگری فراوانی وجود دارد که تاکنون به آنها پرداخته نشده است. مدیریت کلان باید فرصت‌ها را در کشور شناسایی کرده و آنها را در زیرساخت‌های سخت مانند هتل‌ها، رستوران‌ها و جاذبه‌ها محیا کنند و دولت نیز زمینه توسعه زیرساخت‌های نرم مانند آموزش و فرهنگ و امنیت را در کشور گسترش دهد.
۵	Hezarjaribi, 2017	رابطه مثبت و مستقیمی بین احساس امنیت با گردشگری وجود دارد. به عبارتی، هر مقدار احساس امنیت اجتماعی گردشگران افزایش یابد، به همان اندازه تمایل آنان به اقامت در ایران و حتی سفرهای مجدد، بیشتر است. مقایسه احساس امنیت اجتماعی از منظر گردشگران خارجی برای سفر به ایران حاکی از آن است که گردشگران آفریقایی بیشترین احساس امنیت و گردشگران اروپایی کمترین احساس امنیت را داشته‌اند.
۶	Hosseini & Majid and Ghasemi, 2014	عوامل زیادی در توسعه صنعت گردشگری مؤثرند که امنیت کافی برای گردشگران یکی از آن عوامل است. زیرا گردشگری، صنعتی است که هم عرضه و هم تقاضای آن با امنیت و احساس امنیت اجتماعی رابطه مستقیم دارد.

مدل مفهومی پژوهش

بر اساس مبانی نظری و پیشینه فوق، الگوی اولیه به صورت شکل ۱ قابل استخراج بوده که بر مبنای آن ۴ فرضیه تدوین می‌شود.

نمودار ۱. الگوی اولیه پژوهش (Source: By author)

فرضیه‌های پژوهش به صورت زیر می‌باشند:

۱. آسیب‌های فرهنگی اجتماعی به‌عنوان مانعی در توسعه پایدار گردشگری مؤثر می‌باشند.
۲. آسیب‌های اقتصادی به‌عنوان مانعی در توسعه پایدار گردشگری مؤثر می‌باشد.
۳. آسیب‌های نهادی به‌عنوان مانعی در توسعه پایدار گردشگری مؤثر می‌باشند.
۴. آسیب‌های زیست محیطی به‌عنوان مانعی در توسعه پایدار گردشگری مؤثر می‌باشند.

روش پژوهش

این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نظر نحوه جمع‌آوری داده‌ها، توصیفی-پیمایشی و از نوع همبستگی است. جامعه آماری این تحقیق، مدیران و کارشناسان ستاد وزارت گردشگری در شهر تهران به تعداد ۹۰ نفر می‌باشد. با توجه به تعداد محدود جامعه، نمونه‌گیری نشده و سرشماری انجام گرفته است.

ابزار گردآوری داده‌ها در این پژوهش، پرسشنامه بوده که از مقالات معتبر اقتباس و سپس با ۵ نفر خبره مشورت شده و پس از انجام اصلاحاتی، بومی‌سازی شده و میان نمونه آماری توزیع گردید. در ادامه در مورد شاخص روایی همگرا از شاخص میانگین واریانس استخراجی (AVE) و برای بررسی پایایی از شاخص پایایی ترکیبی (CR) استفاده شده است. در جدول شماره ۲ به توصیف آماری پاسخ‌دهندگان پژوهش از دو جنبه سن و تحصیلات پرداخته شده است.

جدول ۲. توصیف متغیرهای جمعیت‌شناسی (Source:By author)

سن			
۱۸ تا ۲۰ سال	۲۰ تا ۳۰ سال	۳۰ تا ۴۰ سال	بیش از ۴۰ سال
٪۴	٪۲۴	٪۳۸	٪۳۴
تحصیلات			
کاردانی و کمتر	کارشناسی	کارشناسی ارشد	دکتر
٪۱۳	٪۳۳	٪۴۲	٪۱۲

در جدول ۳ نیز به توصیف آماری متغیرهای پژوهش پرداخته شده است.

جدول ۳. توصیف آماری متغیرهای پژوهش (Source:By author)

متغیر	تعداد	میانگین	میانه	مد	واریانس	چولگی	کشیدگی	کمترین	بیشترین
آسیب‌های فرهنگی-اجتماعی	۹۰	۴/۱۱۲	۳	۴	۰/۰۴۲	۰/۰۶۷	۰/۲۲۹	۱	۵
آسیب‌های اقتصادی	۹۰	۳/۱۰۹	۳	۳	۰/۰۱۱	۰/۰۲۷	۰/۱۸۵	۱	۵
آسیب‌های نهادی	۹۰	۴/۷۲۹	۳	۵	۰/۰۲۱	۰/۰۶۵	-۰/۲۲۳	۱	۵
آسیب‌های محیط زیستی	۹۰	۳/۲۴۶	۳	۳	۰/۱۵۳	-۰/۰۲۷	۰/۱۷۵	۱	۵
موانع توسعه پایدار گردشگری	۹۰	۳/۵۲۲	۳	۴	۰/۱۸۶	۰/۳۰۱	۰/۲۴۹	۱	۵

یافته‌های پژوهش

به منظور تحلیل داده‌ها و انجام آزمون فرضیه‌ها، ابتدا می‌بایست مشخص شود که آیا توزیع داده‌ها نرمال می‌باشد یا خیر؟ به این منظور از آزمون کولوگروف-اسمیرنوف استفاده شده و با توجه به اینکه سطوح معنی‌داری برای همه متغیرها کمتر از ۰/۰۵ حاصل گردیده، بنابراین توزیع داده‌ها نرمال نبوده و برای آزمون فرضیه‌ها باید از روش حداقل مربعات جزئی در مدل‌سازی معادلات ساختاری استفاده نمود. نرم‌افزار مربوطه، اسمارت پی ال اس نسخه ۳ می‌باشد (جدول ۴).

جدول ۴. آزمون نرمال بودن توزیع داده‌ها (Source:By author)

متغیر	سطح معنی‌داری	نوع توزیع
آسیب‌های فرهنگی-اجتماعی	۰/۰۰۰	غیر نرمال
آسیب‌های اقتصادی	۰/۰۰۰	غیر نرمال
آسیب‌های نهادی	۰/۰۰۰	غیر نرمال
آسیب‌های محیط زیستی	۰/۰۰۰	غیر نرمال
موانع توسعه پایدار گردشگری	۰/۰۰۰	غیر نرمال

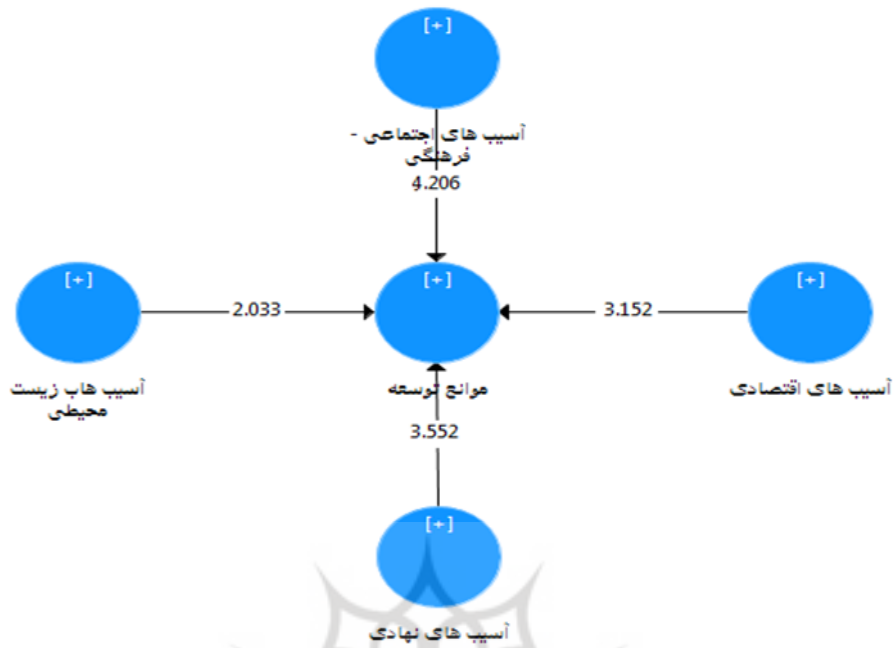
در جدول شماره ۵ شاخص‌های برازش مدل ذکر شده‌اند که همگی در حدود مناسبی قرار دارند. همچنین، مقادیر میانگین واریانس استخراجی بیشتر از ۰/۵ و پایایی ترکیبی بیشتر از ۰/۷ بوده که باز هم در حد مناسبی هستند. همینطور، در جدول ۵ نشان داده شده که برازش مدل بسیار خوب است، زیرا همه شاخص‌ها در حد مناسبی هستند و RMSEA در محدوده پیشنهادی قرار می‌گیرد.

جدول ۵. شاخص‌های برازندگی، پایایی و روایی (Source:By author)

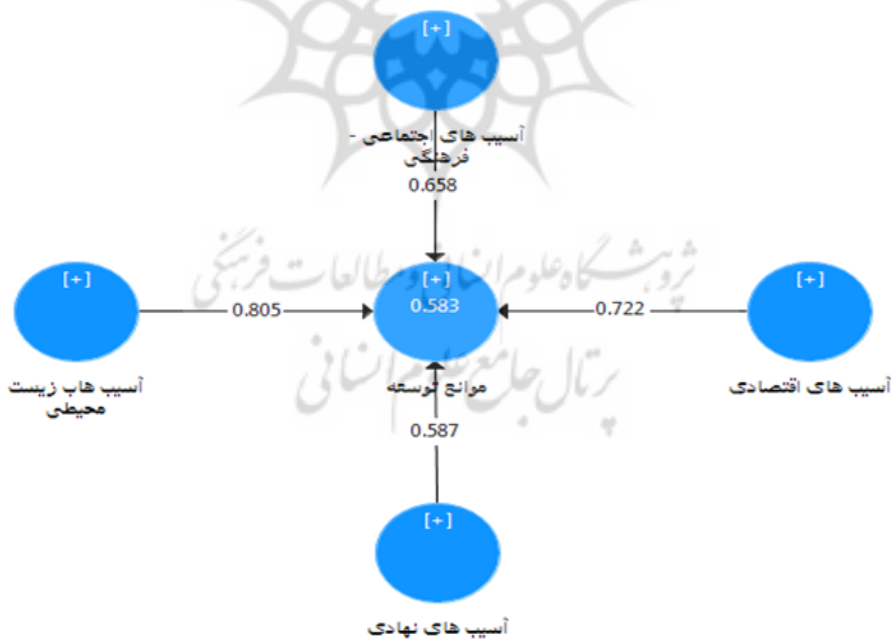
متغیر	NFI	RFI	IFI	TLI	CFI	RMSEA	AVE	CR
آسیب‌های فرهنگی-اجتماعی	۰/۹۲۵	۰/۸۸۷	۰/۸۹۵	۰/۹۶۴	۰/۹۵۵	۰/۰۰۰	۰/۵۸۲	۰/۸۶۵
آسیب‌های اقتصادی	۰/۹۸۴	۰/۸۶۱	۰/۹۵۱	۰/۹۴۵	۰/۹۳۴	۰/۰۰۰	۰/۶۴۱	۰/۹۰۴
آسیب‌های نهادی	۰/۹۶۳	۰/۹۴۱	۰/۹۷۳	۰/۹۵۵	۰/۹۹۲	۰/۰۰۰	۰/۵۰۹	۰/۸۷۵
آسیب‌های محیط زیستی	۰/۸۹۱	۰/۹۲۲	۰/۹۸۲	۰/۸۴۸	۰/۸۰۷	۰/۰۰۰	۰/۶۶۴	۰/۸۶۱
موانع توسعه پایدار گردشگری	۰/۸۶۶	۰/۹۰۸	۰/۹۹۱	۰/۸۲۶	۰/۹۴۲	۰/۰۰۰	۰/۵۹۳	۰/۸۷۸

مقادیر توصیه شده: NFI، RFI، IFI، TLI و CFI باید نزدیک به ۱ باشند و $0 \leq RMSEA \leq 0.1$ (Kline, 2015).

دو مدل معنی‌داری (نمودار شماره ۲) و ضرایب تخمین استاندارد (نمودار شماره ۳)، در ادامه ارائه شده‌اند. محدوده مناسب برای مقادیر معنی‌داری بالاتر از ۱/۹۶ و برای تخمین استاندارد بالاتر از ۰/۴ می‌باشد (Kline, 2015).

نمودار ۲. نمودار معنی‌داری (Source:By author)

نمودار ۳. نمودار تخمین استاندارد (Source:By author)

خلاصه فرضیه‌های آزمون شده به شرح جدول شماره ۶ می‌باشد.

جدول ۶. خلاصه آزمون فرضیات تحقیق (Source:By author)

ردیف	فرضیه	مقدار معنی داری	نتیجه	ضریب مسیر
۱	آسیب‌های فرهنگی اجتماعی به‌عنوان مانعی در توسعه پایدار گردشگری مؤثر می‌باشد.	۴/۲۰۶	تأیید	۰/۵۶۸
۲	آسیب‌های اقتصادی به‌عنوان مانعی در توسعه پایدار گردشگری مؤثر می‌باشد.	۳/۱۵۲	تأیید	۰/۷۲۲
۳	آسیب‌های نهادی به‌عنوان مانعی در توسعه پایدار گردشگری مؤثر می‌باشد.	۳/۵۵۲	تأیید	۰/۵۸۷
۴	آسیب‌های زیست محیطی به‌عنوان مانعی در توسعه پایدار گردشگری مؤثر می‌باشد.	۲/۰۳۳	تأیید	۰/۸۰۵

به منظور سنجش کیفیت مدل اندازه‌گیری از شاخص CV و به منظور سنجش کیفیت مدل ساختاری از شاخص Q^2 استفاده شده است. با توجه به اینکه مقادیر CV همگی مثبت هستند، کیفیت مدل اندازه‌گیری تأیید و با توجه به اینکه شاخص Q^2 از ۰/۳۵ بیشتر شده، کیفیت مدل ساختاری نیز تأیید می‌شود. این مقادیر در جدول ۷ ارائه شده‌اند.

جدول ۷. سنجش کیفیت مدل‌های اندازه‌گیری و ساختاری (Source:By author)

متغیرها	Q^2	CV
آسیب‌های فرهنگی-اجتماعی	۰/۵۲۱	۰/۱۵۹
آسیب‌های اقتصادی	۰/۳۹۲	۰/۳۶۴
آسیب‌های نهادی	۰/۴۴۵	۰/۳۵۷
آسیب‌های محیط زیستی	۰/۳۷۷	۰/۱۱۹
موانع توسعه پایدار گردشگری	۰/۴۱۲	۰/۲۵۶

بحث و نتیجه گیری

توسعه صنعت گردشگری، به‌ویژه برای کشورهای در حال توسعه که با معضلاتی همچون میزان بیکاری بالا، محدودیت منابع ارزی و اقتصاد تک محصولی مواجه هستند، از اهمیت فراوانی برخوردار است. اقتصاد ایران نیز اتکاء شدیدی به درآمدهای حاصل از صادرات نفت دارد و متغیرهای کلان اقتصادی آن با پیروی از قیمت جهانی نفت در طول زمان، دچار نوسانات شدیدی می‌شود. دسته‌ای از مطالعات از جمله هزارجریبی و همکاران (۱۳۹۶)، خوش‌فر و همکاران (۱۳۹۹)، امینی (۲۰۲۰)، طهماسبی (۱۳۹۷)، سواتسکی (۲۰۰۸)، پان و همکارانش (۲۰۱۸) و پارک و همکاران (۲۰۱۵)، به بررسی عوامل مختلف پرداخته و عوامل اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی را بر مدیریت توسعه پایدار گردشگری مؤثر دانسته‌اند. توسعه پایدار از اصول و مبانی پیشرفت اقتصادی، اجتماعی و سیاسی در جهان محسوب می‌شود و گردشگری پایدار نشأت گرفته از توسعه پایدار است. به دلیل نقشی که گردشگری می‌تواند در این زمینه به‌خصوص در کشورهایمانند ایران ایفا نماید، لزوم و ضرورت توجه به گردشگری پایدار حائز اهمیت فراوان است. موفقیت و رشد پایدار گردشگری در گرو عملکرد مناسب و هماهنگ عناصر و فاکتورهای متعددی است که با هم ارتباط تنگاتنگی دارند. یکی از مهم‌ترین این فاکتورها، معماری و هویت محیط کالبدی است. برای دستیابی به توسعه پایدار گردشگری باید به رفع آسیب‌ها و موانعی اشاره کرد که در قالب چهار بُعد اجتماعی، اقتصادی، زیست‌محیطی و نهادی مؤثر هستند. توجه به این عوامل و

رفع آن‌ها می‌تواند به توسعه پایدار گردشگری منجر شود. با توجه به مقدار معنی‌داری فرضیه اول که برابر ۴/۲۰۶ است، آسیب‌های فرهنگی اجتماعی به‌عنوان مانعی در توسعه پایدار گردشگری مؤثر می‌باشد که این نتیجه با پژوهش خردپرو (۱۳۹۹) همگراست. با توجه به مقدار معنی‌داری فرضیه دوم که برابر ۳/۱۵۲ است، آسیب‌های اقتصادی به‌عنوان مانعی در توسعه پایدار گردشگری مؤثر می‌باشد که این نتیجه با پژوهش هدایتی و همکاران (۱۳۹۸) همگراست. با توجه به مقدار معنی‌داری فرضیه سوم که برابر ۳/۵۵۲ است، آسیب‌های نهادی به‌عنوان مانعی در توسعه پایدار گردشگری مؤثر می‌باشد که این نتیجه با پژوهش باسمنجی و همکاران (۱۳۹۰) همگراست. با توجه به مقدار معنی‌داری فرضیه چهارم که برابر ۲/۰۳۳ است، آسیب‌های زیست محیطی به‌عنوان مانعی در توسعه پایدار گردشگری مؤثر می‌باشد. این نتیجه با پژوهش خردپرو و همکاران (۱۳۹۹) همگراست. بر این اساس، با توجه به ضرایب مسیر انجام شده در تحلیل‌های آماری، پیشنهاد می‌گردد دستگاه‌ها و ارگان‌های اجرایی نسبت به اتخاذ تدابیر لازم جهت بالا بردن روحیه معاشرت جامعه محلی با دیگران و آموزش آن‌ها در زمینه‌های مختلف اقدام نمایند. در این راستا نیز تشویق و ترغیب مردم در زمینه برخورد خوشایند و اشاعه روحیه ایثار و احترام به قوانین حاکم بر جامعه از قبیل احترام به قوانین راهنمایی و رانندگی و نیز اجتناب از برخوردهای نامناسب و نابخردانه با همگان و به‌خصوص جهانگردان و تمایل به فداکاری برای جامعه می‌تواند بیشترین تأثیرات را در توسعه این صنعت برجای گذارد. همچنین، پیشنهاد می‌شود دستگاه‌ها و ارگان‌های اجرایی برای کاهش تبلیغات منفی کشورهای بیگانه و ایجاد انگیزه در گردشگران برای سفر به ایران، در کنار برگزاری نمایشگاه‌های داخلی و خارجی در سراسر جهان و فراهم کردن بروشورها و کلیپ‌هایی جهت معرفی آداب و رسوم هر منطقه به زبان‌های مختلف، به معرفی خلق و خوی شهروندان سراسر استان‌های کشور و خصلت‌های رایج و عمده اکثر مردم کشور از جمله مهمان‌نوازی، کمک به هم‌نوع، وفاداری، مسئولیت‌پذیری و... پرداخته و بدین طریق با تبلیغات منفی کشورهای بیگانه در مورد تروریست و حقوق بشر مبارزه نمایند. در انتها، به سایر محققین پیشنهاد می‌شود با توجه به محدودیت‌های ذاتی پرسشنامه، به منظور آسیب‌شناسی مدیریت توسعه پایدار گردشگری از مصاحبه‌های عمیق و روش‌هایی نظیر تئوری داده بنیاد استفاده نمایند.

مشارکت نویسندگان

تمام نویسندگان به نسبت سهم برابر در این پژوهش مشارکت داشته‌اند.

تعارض منافع

هیچ‌گونه تعارض منافع توسط نویسندگان بیان نشده است.

References

- Ahmadi, S., & Khodami, A. (2016). Ethnicity and ethnic identity in Iran for sustainable security. *Public Management Research*, 4(14), 107-128. [In Persian]

- Amani, H., Taghizadeh, A., Mohammadi, A., & Tayebinia, A. (2018). *Economic poverty in dealing with urban tourism in the direction of sustainable urban development with an emphasis on urban management in metropolises* The first conference on examining challenges and presenting new solutions for urban management, Tehran: Basij Organization of Tehran Municipality. [In Persian]
- Basu, P. K. (2017). Is sustainable tourism development possible? Broad issues concerning Australia and Papua New Guinea. In *Tourism and Economic Development*. In (pp. 140-149). London: Routledge.
- Berggren, N., & Bjornskov, C. (2011). Is the importance of religion in daily life related to social trust? cross-country and cross-state comparisons. *Journal of economic behavior & organization*, 80, 459-480.
- Coccosis, H. (2020). Sustainable tourism and carrying capacity: a new context. In *The Challenge of Tourism Carrying Capacity Assessment*. In (pp. 19-30).
- Edgell Sr, D. L. (2019). *Managing sustainable tourism: A legacy for the future* (3 ed.). Turkey: Routledge
- Firouzemkan, S., & Daneshpour, S. (2015). *Increasing the participation of citizens in neighborhood affairs by improving the quality of public spaces and urban life* National Conference on Architectural Engineering, Civil and Physical Development, Kohdasht: Kohdasht Municipality, Panam Khat Novin Company. [In Persian]
- Ghasemzadeh, M. (2018). *The effective components in the smartening of Tabriz tourism axis and the analysis of how sustainability and key factors in the aspect of architecture and urban planning* Conference on Civil Engineering, Architecture and Urban Planning of Islamic World Countries, Tabriz: Tabriz University. [In Persian]
- Ghorbanlou, H. (2015). *Examining the position of citizens' participation in good urban governance with an emphasis on Islamshahr Municipality* International Conference on Geography and Sustainable Development, in electronic form, Mobin Cultural Ambassadors Institute. [In Persian]
- Gohar, A. A., & Cashman, A. (2016). A methodology to assess the impact of climate variability and change on water resources, food security and economic welfare. *Agricultural Systems*, 147, 51-64.
- Hatami, A., Ahmad, B., & Esmaili, A. (2016). Investigating the factors related to the degree of social security of the studied citizens: women of Kermanshah city. *Strategic researches on security and social order*, 1, 10-13. [In Persian]
- Hejazi, S., & Barzkar, M. (2018). *Capability measurement of geomorphosites in the direction of sustainable tourism development and urban development based on the Pereira model, case study: Saqqez city* Conference on Civil Engineering, Architecture and Urban Planning of Islamic World Countries, Tabriz: Tabriz University. [In Persian]
- Hezarjaribi, J. (2017). The sense of social security from the perspective of tourism. *Journal of Geography and Environmental Planning*, 1, 13-18. [In Persian]
- Hippmann, M. (2019). *Creative Tourism in the Golden Land (Host-Guest Relations in Creative Tourism at the Inle Lake Region; Myanmar)* [Thesis, Wageningen University].
- Hosseini, N., & Majid and Ghasemi, A. (2014). *Investigating the sense of security and the factors affecting it in the country* The fourth meeting of urban planning and management, Tehran: National Youth Organization. [In Persian]
- Kapera, I. (2018). Sustainable tourism development efforts by local governments in Poland. *Sustainable cities and society*, 40, 581-588.
- Khorasanizadeh, F., & Omidy, S. (2011). *Management solutions and challenges of tourism infrastructure development in Iran* The first conference on tourism management and development, challenges and solutions, Tehran: Technology Studies Center. [In Persian]
- Kline, R. B. (2015). *Principles and Practice of Structural Equation Modeling* (4 ed.). New York: Guilford Press.

- Mahmoudnejad, R., & Nasiri, I. (2018). Evaluation of urban tourism attractions and its role on sustainable urban development based on the SWOT model (Study area: Saqez city). *Geographical Sciences, Architecture and Urban Planning Research Quarterly*, 2(13), 221-246. [In Persian]
- Moinian Miandoab, G., Fathi, B., & Moinian, P. (2012). The requirements of urban management in the sustainable development of tourism with an emphasis on economy (case study: Miandoab city). *Journal of Geography and Human Relations*, 2(4), 22-41. [In Persian]
- Moradi, M. (2018). *Investigating the sustainable development of tourism in the studied cities: District 15 of Tehran* The 6th International Conference on Civil Engineering, Architecture and Urban Economy Development, Shiraz: Narun Certified Managers Training Institute. [In Persian]
- Niknam, K. (2018). *Investigating the mutual influence of urban and sports tourism in the sustainable development of tourism and the economy of big cities* Conference on civil engineering, architecture and urban planning of the countries of the Islamic world, Tabriz: University of Tabriz. [In Persian]
- Noei, H., & Zand moghaddam, M. (2018). *Examining the dimensions of sustainable development on halal tourism in Mashhad city* Conference on Civil Engineering, Architecture and Urban Planning of Islamic World Countries, Tabriz: Tabriz University. [In Persian]
- Rezanezhad, M., Musa Kazemi, S., Rafieyan, M., & Ruknoddin Eftekhari, A. (2015). Body-like spatial pattern of sense of security in urban public spaces, case example: Bandar Abbas city. *Strategic researches on security and social order*, 1, 62-81. [In Persian]
- Shafiei, M., Tavakoli, G., Elyasi, M., & Heydari, A. (2018). Pathology of Iran's product export (case study: one of the country's defense specialized mother organizations). *Scientific Research Quarterly of Improvement and Transformation Management Studies*, 64, 55-88. [In Persian]
- Tahmasi, A. (2018). *Investigating the identity of tourism with the approach of sustainable development in Meshgin Shahr region* Conference on Civil Engineering, Architecture and Urban Planning of Islamic World Countries, Tabriz: Tabriz University. [In Persian]
- Zahedian Nezhad, A., & Safdel Dehmiyani, M. (2014). *Investigating the participation of the private sector in training the behavior of sustainable tourism officials* The first international strategic scientific conference on the development of tourism in the Islamic Republic of Iran, challenges and prospects, Mashhad: University Jihad Tourism Research Institute. [In Persian]
- Zamanian, M., Khademi, Z., Saadat, M., & Vahdani Zargah, F. (2015). *Investigating the level of social trust and factors affecting it among citizens*. Third National Conference of Sociology and Social Sciences, Tehran: Narkish Information Institute. [In Persian]